

lige hvad det vil, gaa ind i Skolestuen og gaa ud af Skolestuen, og naar det er i Skolestuen, tage, hvad det vil arbejde med, og lægge til Side, hvad det ikke vil arbejde med. Teoretisk er der tilsyneladende ikke det mindste i Vejen. Men allerede i Bogen aabenbarer Dr. Montessori, at hun dog gerne vil have, at der skal laves en Timetabel: Klokken det og det skal de beskæftige sig med den Ting, Klokken det og det med en anden Ting, og saaledes videre, allerede i hendes Bog er der et Timeskema for Dagen. Børnene skal naturligvis heller ikke i enhver Henseende have frit Initiativ, alt det, de foretager sig, skal være begrænset af Hensynet til andre Mennesker. Ja, det tror jeg — men saa kommer det jo ogsaa an paa, hvor Grænsen sættes, og hvem der sætter Grænsen; og saa kan det naturligvis ikke være Meningen, at det er Barnet, der skal sætte Grænsen, nej, det er en indirekte Appel til Læreren. Opdrageren, der skal sige: Saa langt, kære Børn, har I Lov til at være fuldstændig frie, men her sætter vi Grænsen for jer. Altsaa ogsaa her er der en Grænse.

Det er Teorien. Saa kom jeg ind i disse Børnehjem og saa Praksis; og saa maa jeg tilstaa, at den var atter adskillige Streger til højre for den fuldkomne frie Teori. Der var et Skema, og Børnene arbejdede i Henhold til dette Skema; man tog Tingene frem til Børnene, og man lagde dem til Side eller lod Børnene lægge dem til Side. Der var altsaa reguleret Arbejde og aldeles ikke den fuldkomne Frihed. Og hvad der mest af alt forbløffede mig, og som det har interesseret mig at iagttage, var, at alle de Dage, jeg var til Stede i en saadan Børnehave, og i samtlige de Børnehaver, jeg undersøgte, indtraf det ikke en eneste Gang, at et Barn af sig selv tog Initiativet og gik hen og hentede noget Legetøj.

Det bekræfter mig i den Frygt, jeg har, at Initiativet ikke er saa stærkt og saa levende, som Forudsætningen er for det, man kalder den nyeuropæiske Skole. Det findes, og det er rigtigt, at man giver det saa frit et Spillerum, som kloget er, men det er naivt efter min Mening at tro, at alle Børn bestandigt hver Time paa Dagen skulde have et saadant Initiativ, at de af sig selv beskæftiger sig med noget, der er livstjenligt for dem i Øjeblikket og for deres Fremtid.

Derfor har jeg den Opfattelse, at vel er der meget rigtigt i disse Ideer, og vel ønsker jeg, at man ikke paa Forhaand

indtager en afvisende Holdning, men omvendt er der ogsaa Ting, der gør, at man ikke blindt og kritikløst skal kaste sig ud i det nye. Derfor kan jeg ikke sige noget, der bedre udtrykker mit Ønske til den højtærede Undervisningsminister, end at hun vil anvende sit Vidsyn, sin Indsigt, sin store Interesse og sin Energi paa en Gennemarbejdelse af samtlige vejledende Cirkulærer og Anordninger vedrørende Skolen i den Retning, der er kommet til Udtryk fra alle Partiers Side i den store Skolekommission derved, at man henviste til den størst mulige Selvvirksomhed fra Elevernes Side, hvad enten det er et lille Barn eller en ældre eller helt voksen Discipel, det drejer sig om. Kan vi komme til at gaa i den Retning, føler jeg mig overbevist om, at vi faar en dybt indgribende og yderst værdifuld Reform af dansk Opdragelse.

Og saa vil jeg til Slutning sige, at efter min Mening er der i Virkeligheden ikke noget Anliggende af dem, den høje Rigsdag beskæftiger sig med, der i det lange Løb har en saa uhyre Betydning samfundsmæssigt set og for hele vort Folk som den at faa lagt Grunden til Fremskridt, til stadige Fremskridt paa Opdragelsens Omraade. For næst efter Hjemmet faar hvert eneste Menneske dybe Indtryk i Skolen, og kan vi i Hjemmet og i Skolen indstille dem rigtigt paa Livet og forberede dem godt til at være originale, selvstændige, værdifrembringende Mennesker, saa giver det saadanne Kapitaler materielt og aandeligt, at intet andet Folk kan holde Skridt i Udviklingen med det Folk, der er det første paa Opdragelsens Omraade.

Formanden: Jeg skal her afbryde Forhandlingerne for i Dag.

Folketingets næste Møde holdes i Morgen, Lørdag den 17. Oktober, Kl. 1 med følgende Dagsorden:

1) *Første Behandling af:*

Forslag til Lov om Foranstaltninger til Modvirkning af Arbejdsløsheden.

2) *Fortsættelse af første Behandling af:*

Forslag til Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1926 til 31. Marts 1927.

Mødet hævet Kl. 3⁵⁰.